

Ισλαμική αιρεσιολογία

ما هو تعريف البدعة

Πως ορίζεται η αίρεση στο Ισλάμ και ποιες είναι οι βασικές αιρέσεις

Του Άχμαντ Μ.Ελντίν, Διπλωματούχος Ισλαμικής Θεολογίας

Τζαμί Σάλαφ ους Σάλιχ (αφ Ραχμάν)

© Δεν επιτρέπεται η αντιγραφή, αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, μεταφόρτωση σε server, αποστολή, μετάδοση, διανομή ή χρήση αυτού του κειμένου και των περιεχομένων του για τη δημιουργία παράγωγων έργων χωρίς την εκ των προτέρων έγγραφη συγκατάθεση του συγγραφέα.

Εισαγωγή:

Αίρεση είναι οτιδήποτε εισάγεται, επινοείται και παρουσιάζεται στην Ισλαμική δογματική μη έχοντας καμία βάση και απόδειξη από τα ιερά κείμενα του Ισλάμ (Κοράνι και Σούννα/Προφητική παράδοση). Αυτό αλλιώς το λέμε και «Μπίντ'α» που σημαίνει την καινοτομία η την επινόηση στην Ισλαμική δογματική διδασκαλία. Επίσης μπορούμε να το μεταφράσουμε και ως νεωτερισμό σε θέματα δογματικής, θεολογίας και μεθοδολογίας.

Οτιδήποτε καινούριο επινοείται και εισάγεται στη θεολογία με σκοπό την λατρεία η τον σκοπό να έρθουμε «πιο κοντά» στον Αλλάχ είναι «Μπίντ'α». Αυτό σημαίνει οτιδήποτε (θεολογικό-δογματικό-λατρευτικό) που δεν αναφέρεται στο Κοράνι και την Σούννα και δεν ήταν γνωστό στην εποχή του Προφήτη και των μαθητών/φίλων του (Σαχάμπια). Αυτός ο ορισμός που καταδικάζει την καινοτομία δεν αφορά κοσμικές

καινοτομίες όπως τεχνολογίες, εφευρέσεις και άλλα παρόμοια. Αφορά την θεολογία/δογματική.¹

Ο Προφήτης Μουχάμαντ είπε: «Ο καλύτερος λόγος είναι το βιβλίο του ΑΛΛΑΧ και η καλύτερη καθοδήγηση είναι η καθοδήγηση του Μουχάμαντ. Τα χειρότερα πράγματα είναι αυτά που επινοούνται/καινοτομίες και κάθε καινοτομία οδηγεί στην πλάνη»²

Επίσης είπε: «όποιος καινοτομεί στα θέματα μας δεν αποτελεί κομμάτι μας και δεν θα γίνει αποδεκτό (αυτό που επινόησε)»³

Ο Απόστολος (ειρήνη και ευλογία σε αυτόν) επίσης τόνισε: «Φυλαχτείτε από τις επινοήσεις/καινοτομίες»⁴

Η Ορθόδοξη Ισλαμική θέση λέει: «Όταν κάποιος καινοτομεί και προσθέτει στην Θρησκεία/πίστη κάτι που δεν αποτελεί μέρος της, τότε υπονοεί αρκετά αρνητικά πράγματα. Για παράδειγμα, πιστεύει ηθελημένα η άθελα του ότι το Ισλάμ υστερεί, ότι ο ΑΛΛΑΧ δεν το τελειοποίησε και ότι υπάρχει χώρος για βελτίωση. Μια τέτοια σκέψη και αντίληψη έρχεται σε σύγκρουση με το Κοράνι στο οποίο ξεκάθαρα λέει

«Σήμερα τελειοποίησα για σας τη Θρησκεία σας, συμπλήρωσα και διάλεξα για Θρησκεία σας το Ισλάμ» (Κοράνι 5:3)»

Η Ορθόδοξη Ισλαμική θέση λέει επίσης: «Ανοίγοντας την πόρτα στην επινόηση και στην καινοτομία σε δογματικά θέματα αυτόματα οδηγούμαστε σε μια αλλοίωση και διαστρέβλωση της πίστης μας. Δίνουμε χώρο σε προσωπικές εκτιμήσεις, ερμηνείες και γνώμες πάνω σε δογματικά θέματα που στον έντονο βαθμό μπορεί να βγάλουν κάποιον εκτός Ισλάμ (αποστασία).» {Να μην γίνει σύγχυση με το «Ιτζτιχάντ» (η προσωπική έρευνα του λογίου για ένα νομολογικό θέμα) στο οποίο υπάρχει χώρος για γνώμη, εκτίμηση του λογίου αφού – σημαντική προϋπόθεση – έχει συμβουλευτεί τα κείμενα του Κορανίου, αυτά της προφητικής παράδοσης και την συναίνεση των λογίων. Κάτι τέτοιο όμως δεν ισχύει στην δογματική. Πολλοί δυτικοί «Ισλαμολόγοι» νομίζουν ότι το

¹ Ματζμούα αλ Φάτουα, Ίμπν Ταημιά, τόμος 35 σελ 414

² Μούσλιμ, χαντίθ νούμερο 867

³ Μπουχάρι και Φάτχ αλ Μπάρι, Ίμπν Χάτζαζ αλ Ασκαλάνι, νούμερο 2697

⁴ Ιμάμ Άχμαντ Ίμπν Χάνπαλ στο Μούσαντ, τόμος 4 σελ 125

Ισλάμ είναι μόνο Νόμος και η θεολογία του είναι αυτή του Νόμου. Μέγα λάθος (λόγω μη πρόσβασης σε Ισλαμικές πηγές). Το Ισλάμ έχει πλούσια δογματική και δεν αποτελείται μόνο από Νόμους.}

Το κύριο χαρακτηριστικό των αιρετικών ομάδων είναι η δογματική/θεολογική/μεθοδολογική επινόηση και καινοτομία. Δεν έχουμε να κάνουμε, όπως λένε ορισμένοι «Ισλαμολόγοι», με απλές θρησκευτικές ομάδες που ξεπήδησαν από Ισλαμικούς θρησκευτικούς κλάδους, αλλά με αιρετικούς που διαμόρφωσαν δικιές τους ομάδες.

Ο Προφήτης τόνισε σε σχετική του ρήση:

«Η Ούμμα θα χωριστεί σε 73 ομάδες, όλες θα είναι στη φωτιά εκτός από μια. (Οι Σαχάμπα ρώτησαν) και ποια θα είναι αυτή ω Απόστολε του Αλλάχ (η σωμένη); Απάντησε, (είναι αυτή που ακολουθεί) την μεθοδολογία μου και την μεθοδολογία των συντρόφων μου (Σαχάμπα)»

Η ρήση (χαντίθ) αυτή είναι από τις γνωστότερες στο πεδίο της Ισλαμικής αιρεσιολογίας και καταδικάζει κάθε μορφή αίρεσης σε όλα τα επίπεδα της.

Το χαντίθ αυτό του Αποστόλου καταγράφεται από την συλλογή χαντίθ του Άμπου Νταούντ (και από άλλες πηγές όπως αυτήν του ατ Τιρμιδί), μια συλλογή η οποία είναι ανάμεσα στις 6 κανονικές και πιο γνωστές στην επιστήμη των αχαντίθ (προφητικών ρήσεων). Η ρήση χαρακτηρίζεται αυθεντική και καταγράφεται ακόμα και από τον μεγάλο Ιμάμη, τον Άχμαντ Ιμπν Χάνμπαλ στο Μούσαναντ⁵

Η ρήση του Προφήτη για τις αιρέσεις είναι επίσης αποδεκτή με ομοφωνία από τους λόγιους του Ισλάμ.⁶

Επίσης, η ρήση για τις αιρέσεις αποδεικνύεται και μέσα από άλλες αυθεντικές αναφορές. Στην συλλογή του Ιμάμη αλ Μπουχάρι διαβάζουμε:

⁵ Ιμάμ Άχμαντ, Μούσαναντ, τόμος 4, σελ 102

⁶ Της Ισλαμικής επιτροπής για Ισλαμικές ετυμηγορίες (αλ ιφτα – Σ. Αραβία) και «Φατάουα Ισλαμιά», τόμος 1, σελ 20

*Μια ομάδα από την Ούμμα μου θα παραμείνει σταθερή πάνω στην αλήθεια, νικηφόρα και σώα από αυτούς που την εχθρεύονται, μέχρι την Ημέρα της Κρίσης*⁷

Ο σχολιαστής της συλλογής του Άμπου Νταούντ αναφέρει μετά το χαντίθ που προφητεύει τις αιρέσεις «Αυτές οι εβδομήντα μια-δυο αιρέσεις είναι αιρετικές διότι οι οπαδοί τους καινοτομούσαν και επινοούσαν»⁸

Αυτό αναιρεί ολοκληρωτικά την οποιαδήποτε θέση που θέλει την ανυπαρξία αυτών των πλανεμένων/αιρέσεων καθώς επίσης συνδέει άμεσα την αίρεση με την καινοτομία (ως ορισμό).

Αιρέσεις και αποκλίσεις

Η αίρεση, τα παρακλάδια και κάθε μορφή απόκλισης καταδικάζονται στις πηγές του Ισλάμ με τον πιο ξεκάθαρο τρόπο. Η Ισλαμική πίστη ίσως είναι η μόνη στο είδος της που ασκεί έντονη κριτική προς την αίρεση και σε κάθε μορφή διαχωρισμού. Το Κοράνι λέει:

«Και κρατηθείτε γερά όλοι σας με το σχοινί του Αλλάχ και μη διασπασθείτε, και να θυμάστε (μ' ευγνωμοσύνη) την εύνοια του Αλλάχ για σας. (Γιατί), ενώ ήσαστε εχθροί (μεταξύ σας), Εκείνος ένωσε τις καρδιές σας με αγάπη και γίνατε με τη Χάρη Του αδέρφια. Και όταν ήσασταν κοντά στα χείλη του λάκκου της Φωτιάς, σας έσωσε απ' αυτήν. Έτσι φανερώνει ο Αλλάχ σε σας τα Σημεία Του, ίσως να καθοδηγηθείτε στον ίσιο δρόμο {Κοράνι 3:103}

Επίσης λέει:

«Και μη μοιάσετε καθόλου μ' εκείνους, που αποσπάστηκαν κι έπεσαν σε φιλονικίες, ύστερα από τα καθαρά Σημεία, που αποκαλύφθηκαν σ' αυτούς. Γι' αυτούς υπάρχει μεγάλος Παιδεμός» {Κοράνι 3:105}

Επίσης λέει:

«Εσύ δεν είσαι σε τίποτε μ' εκείνους που διαιρούν, τη θρησκεία τους και προκαλούν σ' αυτήν αιρέσεις. Η υπόθεση τους βρίσκεται στον Αλλάχ, που

⁷ Μπουχάρι, χαντίθ νούμερο 71, 3641 και Μούσλιμ, χαντίθ νούμερο 1920

⁸ σχολιασμός για το χαντίθ στη συλλογή του Άμπου Νταούντ με νούμερο 4597, τόμος 5 σελ 156

στο τέλος θα τους αναγγείλει την αλήθεια για όλα όσα έκαναν» {Κοράνι 6:159}

Η λέξη «φίρκα», οπου αποδίδεται ως «σέκτα» η «ομάδα», στην αραβική δηλώνει αυτόν/αυτούς που ακολουθούν έναν άνθρωπο η ένα καταστατικό **και απεχθάνονται και αγαπούν με βάση αυτόν η αυτό**. Οι αιρετικές ομάδες που αναφέρει ο Απόστολος είναι αυτές οι οποίες ακολουθούν αρχηγούς και μεθοδολογίες αντί του Αποστόλου, αντί της Σούννα δηλαδή, καθώς επίσης στηρίζουν την αγάπη τους και την απέχθεια τους με βάση αυτά τα άτομα. Αυτή ακριβώς είναι και η περίπτωση των περισσότερων αιρέσεων που έχουμε στο Ισλάμ.

Τα παραπάνω Κορανικά εδάφια, καθώς επίσης μαζί με άλλα και με συνδυασμό τις ρήσεις (χαντίθ) που προαναφέραμε, καταδικάζουν την αίρεση και την διάσπαση των πιστών. Γιαυτο λοιπόν η Ορθόδοξη Ισλαμική θέση λέει: **«Το Ισλάμ είναι ένα και απόλυτα ενιαίο**. Μια μορφή και μια θέση δίδαξε ο Προφήτης»

Οι απαρχές των αιρέσεων

Η αρρώστια της αίρεσης εμφανίστηκε προς το τέλος της εποχής των Σαχάμπα (μαθητών – συντρόφων του Προφήτη) και γενικότερα εντάθηκε προς το τέλος της εποχής των Σάλαφ (Πρωτορθοδόξων Μουσουλμάνων). Οι ιστορικοί αποδίδουν το φαινόμενο της αίρεσης σε διάφορες αιτίες. Μια από αυτές, όπως λένε, είναι ότι η αίρεση στον Ισλαμικό κόσμο παρουσιάστηκε από την στιγμή που οι Ισλαμικές κατακτήσεις και επεκτάσεις συμπεριέλαβαν λαούς και πολιτισμούς που είχαν διαφορετικές πεποιθήσεις και θεολογίες από αυτές του Ισλάμ. Αυτό συνέβαλε καταλυτικά στην διαμόρφωση των πρώτων αιρέσεων. Διάφοροι λαοί ασπαζόντουσαν το Ισλάμ ενώ ταυτόχρονα δεν είχαν απαλλαχτεί από τα προηγούμενα πιστεύω τους, με αποτέλεσμα να συγχέονται με αυτά των Ισλαμικών θέσεων. Επιπλέον, εκδήλωναν τάσεις προς δοξασίες, λατρείες και δογματικές απόψεις που δεν αποτελούσαν κομμάτι της Ισλαμικής παράδοσης.

Πάμε τώρα να σταχυολογήσουμε τις αιρέσεις. Ο αναγνώστης οφείλει να γνωρίζει ότι **τέσσερις** είναι οι βασικές αιρέσεις

1. Χαριτζήτες
2. Σιίτες
3. Κανταρία

4. Τζαχμία

Από αυτές τις τέσσερις βασικές αιρέσεις γεννήθηκαν τα υπόλοιπα παρακλάδια και γκρουπες. Από τις σημαντικότερες αιρετικές ομάδες που πρόεκυψαν είναι οι:

- ❖ Μουατάζιλα (γεννήθηκαν από την Τζαχμία)
- ❖ Ασάηρα (γεννήθηκαν από την Τζαχμία)
- ❖ Καράμιτα (γεννήθηκαν από τους Σίιτες αλλά επηρεάστηκαν έντονα και από τους Ασάηρα)
- ❖ Μούρτζια (γεννήθηκαν από τους Ασάηρα)
- ❖ Σούφι (επηρεάστηκαν θεολογικά κυρίως από τους Ασάηρα)

Ας δούμε επιγραμματικά τις 4 βασικές αιρέσεις και τι αντιπροσωπεύει η κάθε μια:

Χαριτζήτες

Για πολλούς ιστορικούς του δόγματος οι Χαριτζήτες είναι η πρώτη αίρεση που παρουσιάστηκε στην Ισλαμική ιστορία και μάλιστα στην εποχή του τέταρτου Χαλίφη του Ισλάμ (του Άλι Ιμπν Άμπου Τάλιμπ). Η πρώτη προσωπικότητα στην Ισλαμική ιστορία που έδειξε δημόσια την Χαριτζιτική νοοτροπία είναι αυτή του Δούλ Χουουάισιρα (Μπουχάρι, 6933). Ο Προφήτης τον αναγνώρισε ως Χαριτζήτη και ανέφερε ότι έχει ομάδα μαζί του που ενστερνίζονται αυτήν την νοοτροπία. Από εκεί και πέρα παρουσιάζονται δυναμικά στο Χαλιφάτο του Άλι Ιμπν Άμπου Τάλιμπ (4ου Ορθόδοξου Χαλίφη). Παρολαυτα όμως η σκοτεινή τους παρουσία προϋπήρχε ειδικότερα στο Χαλιφάτο του Ουθμάν Ιμπν Αφάν οπου και τον δολοφόνησαν Τα κύρια χαρακτηριστικά τους είναι ο εξτρεμισμός και η βίαιη ανατροπή του κυβερνήτη (όταν τον θεωρούν αμαρτωλό και ανυπάκουο προς την Θεϊκή εντολή). Η βίαιη ανατροπή της ηγεσίας είναι, σύμφωνα με αυτούς, ένα ενάρετο χαρακτηριστικό. Επίσης, πιστεύουν ότι το μεγάλο αμάρτημα είναι αιτία αποστασίας από την θρησκεία και λειτουργεί ως ακυρωτικό της ίδιας της πίστης. Αυτός ήταν και ο λόγος που στράφηκαν ενάντια στα νόμιμα Χαλιφάτα των Ουθμάν Ιμπν Αφάν και Άλι Ιμπν Άμπου Τάλιμπ, διότι πίστευαν ότι δεν ήταν ενάρετοι Μουσουλμάνοι καθώς δεν δίκαιζαν σύμφωνα με την αποκάλυψη του Κορανίου. Όλες αυτές οι πεποιθήσεις δεν γίνονται αποδεκτές από την

Ισλαμική Ορθοδοξία, τόσο στο θεολογικό κομμάτι (περί αμαρτίας) όσο και στο μεθοδολογικό (περί βίαιης επανάστασης κατά του κυβερνήτη σε περίπτωση που είναι αμαρτωλός).

Ο Προφήτης του Ισλάμ προφήτεψε για την συγκεκριμένη αίρεση όταν είπε:

«Θα διαβάζουν το Κοράνι αλλά δεν θα περνά τα λαρύγγια τους (δεν θα το κατανοούν). Θα τίθενται εκτός πίστης (αποστάτες) έτσι όπως βγαίνει ένα βέλος όταν τρυπά το θήραμα (με αυτήν την ταχύτητα και ευκολία). Θα πολεμούν τους Μουσουλμάνους και θα αγνοούν τους ειδωλολάτρες. Σε περίπτωση που θα τους αντίκριζα, όταν εμφανιστούν, θα τους έσφαζα με την σφαγή που δέχτηκε ο λαός του Άντ.»⁹

Σε άλλη ρήση είπε: «Οι Χαριτζήτες είναι τα σκυλιά της κόλασης»¹⁰

Διαβάζουμε επίσης: «Σε κάθε εποχή θα εμφανίζονται μέχρι ο αντίχριστος να εμφανιστεί από τις τάξεις τους»¹¹

Ο Γιουσάιφ Ιμπν Άμρ αφηγήθηκε: «ζήτησα από τον Σάχλ Ίμπν Χουνάηφ «Άκουσες τίποτα από τον Προφήτη σχετικά με τους Χαριτζήτες;» Είπε: «Τον άκουσα να λέει, ενώ έδειχνε με το χέρι του προς την μεριά του Ιράκ, «Θα εμφανιστούν εκεί (Ιράκ) ορισμένοι που θα απαγγέλουν το Κοράνι ενώ δεν θα κατεβαίνει πέρα από τα λαρύγγια τους (δεν θα το κατανοούν) και θα αφήνουν το Ισλάμ (αποστασία) έτσι όπως το βέλος περνά το θήραμα (με πολύ ευκολία).¹²

Ο αναγνώστης πρέπει να δώσει ιδιαίτερη προσοχή στην συγκεκριμένη αίρεση μιας και είναι οι πρόγονοι της Αλ Κάιντα, της ΙΣΙΣ, της Μπόκο Χαράμ και όλων αυτών οργανώσεων όπου διαπράττουν τρομοκρατικές ενέργειες έτσι ώστε, όπως λένε, να εγκαθιδρύσουν τον Ισλαμικό Νόμο και το Χαλιφάτο. Όμως ούτε ο Ισλαμικός Νόμος ούτε το Χαλιφάτο, μεθοδολογικά, εγκαθιδρύονται με αυτόν τον τρόπο, γιαυτό και η Ισλαμική Ορθοδοξία τους απορρίπτει.

Οι Χαριτζήτες παρουσιάζονται ως Μουσουλμάνοι που **αδιαφορούν να διδαχτούν και να διδάξουν τα θεμέλια της πίστης** και της Ισλαμικής δογματικής διδασκαλίας. Επικεντρώνονται στα πολιτικά, στους νόμους

⁹ Ίμπν Μάτζα 174, Αν Νασάη 4103

¹⁰ Ίμπν Μάτζα, 173

¹¹ Ίμπν Μάτζα, 176

¹² Μπουχάρι, 6934

και κυρίως στο πόλεμο (γιαυτο και η υπερβολική χρήση βίας). Αυτά είναι η σημαία τους με αποτέλεσμα όχι μόνο να παραπλανούνται αλλά και να παραπλανούν άλλους. Αυτό είναι το χαρακτηριστικό των σημερινών οργανώσεων όπως: «αδελφών Μουσουλμάνων», της «Χίζμπ ατΤαχρίρ», των «Κουτμπιστών» και των λοιπών αιρετικών που η σημαία τους είναι όχι το Ισλάμ αλλά η καρεκλά και η εξουσία

Οι Χαριτζήτες, οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για την σημερινή τρομοκρατία, αμαυρώνοντας την εικόνα του Ισλάμ και των Μουσουλμάνων, πιστεύουν **ότι ο Μουσουλμάνος που θα διαπράξει οποιοδήποτε μεγάλο αμάρτημα θεωρείται άπιστος**. Η ορθόδοξη Ισλαμική δογματική όμως το απορρίπτει διότι η αποστασία για έναν Μουσουλμάνο πραγματοποιείται όταν έχει διαπράξει πολυθεισμό (σιρκ) η έχει πέσει σε ένα από τα ακυρωτικά του Ισλάμ. Ο Ύψιστος λέει: «Ο Αλλάχ δεν συγχωρεί, όποιον λατρεύει συνέναιρο μ' Αυτόν. Συγχωρεί όμως, οτιδήποτε άλλο αμάρτημα και σ' όποιον θέλει» {Κοράνι 4:48}. Οι σημερινοί τρομοκράτες, που δυστυχώς αποκαλούνται Μουσουλμάνοι, έχουν ακριβώς την ίδια μεθοδολογία με την αίρεση των Χαριτζητών. **Σκοτώνουν Μουσουλμάνους, τους αποκαλούν άπιστους** αυτούς και τους ηγέτες τους, και συχνά στις τρομοκρατικές τους επιθέσεις τα θύματα είναι πιο πολλοί Μουσουλμάνοι με σύγκριση μη Μουσουλμάνους.

Σιίτες

Ο Σιιτισμός παρουσιάζεται χρονολογικά σχεδόν μαζί με τον Χαριτζητισμό, αν και ο Σιιτισμός εκδηλώνεται έντονα και κυρίως για πολιτικούς λόγους προς το τέλος της εποχής των μαθητών του Προφήτη (Σαχάμπα). Πιο συγκεκριμένα παρουσιάζονται στο Χαλιφάτο του Άλι ως υποστηρικτές του Άλι και του οίκου του Προφήτη. Υποστηρίζουν ότι η ηγεσία έπρεπε να δοθεί όχι στον Άμπου Μπάκρ (τον πρώτο Χαλίφη) αλλά στον Άλι Ιμπν αμπου τάλιμπ (τον ξάδελφο του Προφήτη).

Οι Σιίτες δείχνουν μια προσκόλληση προς τον Άλι με εξτρεμιστικό τρόπο και μάλιστα πολλοί Σιίτες κατέληξαν να τον θεοποιήσουν και να τον λατρέψουν. Όταν ο ίδιος ο Αλί πληροφορήθηκε για αυτές τις εκφράσεις λατρείας και θεοποίησης προ το πρόσωπο του διέταξε τον διωγμό τους ¹³

Αρκετοί Μουσουλμάνοι λόγιοι δογματολόγοι παρουσιάζουν ως κύριο υπεύθυνο αυτής της σέκτας (σιιτες) τον Άμπντάλλα Ιμπν Σαμπά' έναν Ιουδαίο ο οποίος εκ των εσω προσπάθησε να φέρει την εμφύλια σύγκρουση μεταξύ των Μουσουλμάνων. Ήταν ο πρωτεργάτης της

¹³ Ιμπν Χάτζαρ, Φάτχ αλ Μπάρι, 12/270

θεωρίας, μετά τον θάνατο του Άλι, ότι ο Άλι δεν πέθανε μιας και διακατέχεται από την θεία φύση.¹⁴

Έπειτα από τους Σιίτες ξεπήδησε η σκληροπυρηνική έκδοση τους που λέγεται «Ράφιντα». Οι Ράφιντα επικεντρώθηκαν στην απέχθεια που είχαν για τους μαθητές του Προφήτη (τους Σαχάμπα) καθώς τους θεωρούσαν προδότες και εχθρούς του Ισλάμ. Όπως υπογραμμίζουν οι ιστορικοί δογματολόγοι, όλες αυτές οι πεποιθήσεις των Σιιτών στόχο είχαν τα πολιτικά συμφέροντα τους, καθώς ήθελαν τον ηγέτη τους να προέρχεται μόνο από τον οίκο του Προφήτη. Κάτι τέτοιο όμως δεν είναι αποδεκτό από την Ισλαμική Ορθοδοξία η οποία ορίζει ότι ο ηγέτης/χαλίφης μπορεί να είναι ο ικανός και σοφός Μουσουλμάνος, χωρίς απαραίτητα να είναι μέλος του οίκου του Προφήτη. Γιαυτό και οι πρώτες εκφάνσεις των Σιιτών έχουν καθαρά πολιτικό χαρακτήρα και όχι θεολογικό. Η θεμελιώδης θεολογική αίρεση εισήρθε αργότερα με την θεοποίηση των κληρικών τους και την υιοθέτηση της θεολογίας των Μουατάζιλα στο θέμα της ουσίας του Θεού.

Κανταρία

Μια άλλη βασική αίρεση που εμφανίστηκε στις εποχές των μαθητών του Προφήτη είναι η Κανταρία. Ένας από τους μαθητές του Προφήτη, ο Άμπντάλλα Ίμπν Ούμαρ, τους καταδίκασε και αφηγήθηκε μια προφητεία του Προφήτη ότι θα εμφανιστούν.¹⁵

Με τον όρο Κανταρία εννοούμε τα άτομα αυτά που δεν δέχονται το Κάνταρ (θείο διάταγμα – πεπρωμένο) ως άρθρο της πίστης. Ιδρυτής της αίρεσης αναγνωρίζεται ο Μά'μπαντ αλ Τζουχανί στην Βασόρα του Ιράκ ο οποίος ισχυριζόταν ότι ο Αλλάχ (Θεός) δεν γνωρίζει τις πράξεις της ανθρωπότητας και ούτε γνωρίζει τι θα επακολουθήσει. Στον όρο Κανταρία συμπεριλαμβάνεται και η ακριβώς αντίθετη γκρούπα που γεννήθηκε με το όνομα Τζαμπρία η οποία υποστηρίζει ότι ο πιστός εξαναγκάζεται να πράξει και δεν έχει ελευθερία βούλησης. Η Ισλαμική ορθοδοξία ακυρώνει και τις δυο θέσεις. Άρα λοιπόν, η ομάδα με το όνομα Κανταρία πίστευε ότι ο Αλλάχ δεν γνωρίζει τις πράξεις του ανθρώπου παρά μόνο όταν αυτές πάρουν μέρος. Από την άλλη πλευρά η ομάδα με το όνομα Τζαμπρία ακυρώνει κάθε πρωτοβουλία η ελεύθερη βούληση του ανθρώπου να πράξει το σωστό η το λάθος¹⁶

Τζαχμία

¹⁴ Ίμπν Άμπντιλ Ιζ, Σάρχ αλ Ακίντα ατ Ταχαουία, σελ. 490

¹⁵ Σαχίχ Άμπου Νταούντ, νο. 4961

¹⁶ Σάρχ αλ Ακίντα αλ Ουασιτία, σελ. 189

Με τον όρο Τζαχμία εννοούμε τους οπαδούς του Τζάχμ Ίμπν Σαφουάν. Ο Τζάχμ, περίπου στις αρχές του 2^ο αιώνα (μετά Χίτζρα) εισάγει μια αίρεση η οποία λογικοποιεί τις χαρακτηριστικές ιδιότητες του Θεού. Το δόγμα της λογικοποίησης σε θέματα θεολογίας το δανείζεται από τον αλ Τζα'αντ Ίμπν Ντίρχαμ ο οποίος ήταν ο πρώτος που αρνήθηκε ορισμένες θέσεις του Κορανίου με την δικαιολογία της λογικής. Για παράδειγμα ο Θεός δεν μίλησε απευθείας στον Μωυσή. Αν και ο βασικός ιδρυτής είναι ο Ίμπν Ντιρχάμ παρολαυτα η αίρεση παίρνει το όνομα του Τζάχμ (Τζαχμία) μιας και αυτός την διέδωσε και την εξάπλωσε.

Η αίρεση αυτή δημιούργησε μεγάλες θεολογικές διαμάχες μεταξύ ορθόδοξων Μουσουλμάνων και αιρετικών που ερμήνευαν το Ισλάμ σύμφωνα με φιλοσοφικούς στοχασμούς και λογικές.

Η Τζαχμία με την σειρά της ξεπέταξε, η γέννησε πιο σωστά, τις αιρέσεις των Μουατάζιλα και Ασήηρα.

Μουατάζιλα και Ασήηρα

Οι Μουατάζιλα, μαζί με τους Ασήηρα που ακολούθησαν, εγκαθίδρυσαν σχολές θεολογικής σκέψης που ασχολούνταν με την θεολογία με τρόπο σχολαστικό και φιλοσοφικό. Αυτό ήταν και το χαρακτηριστικό των «χρυσών εποχών» του Ιράκ που επηρεάστηκε από την αρχαιοελληνική γραμματεία. Ιδρυτής και πρωτεργάτης της θεολογικής σχολής σκέψης αυτής ήταν ο Ουάσιλ Ίμπν Ατ'ά. Οι Ασήηρα από την άλλη, βασικό τους χαρακτηριστικό ήταν η υπεράσπιση (απολογητική) του Ισλάμ με φιλοσοφικά επιχειρήματα και λογικοκρατούμενες (λεγόμενες ως Καλάμ – ρητορική θεολογική) ερμηνείες των Ισλαμικών πηγών.

Στο Ισλάμ με τον όρο «θεολογική ρητορική» (Ίλμ ουλ Καλαάμ) εννοούμε την αρχή αυτή που θέλει να υποβιβάζει την αποκάλυψη και να εξυψώνει την ανθρώπινη λογική σε θέματα πίστης και δογματικής. Επίσης, είναι προσπάθεια εύρεσης απαντήσεων σε θέματα θεολογίας, πίστεως και δόγματος μέσα από την ανθρώπινη κατανόηση. Το Ίλμ ουλ Καλάμ, επιπλέον, συμπεριλαμβάνει την ρητορική αυτή που δεν στηρίζεται στον λόγο του Υψίστου και στην παράδοση του Αποστόλου (Σούννα).¹⁷

¹⁷ Φατάουα του Ίμπν Μπαάζ, τόμος 24, σελ.81

Το Ιλμ ουλ Καλαάμ είναι πλάνη και αίρεση και δεν σχετίζεται με την Ισλαμική ορθόδοξη μεθοδολογία. Οι τέσσερεις μεγάλοι λόγιοι (Σάφιη, Άχμαντ, Άμπου Χανίφα, Μαάλικ) καταδίκασαν την αιρετική μεθοδολογία του Ιλμ ουλ Καλαάμ ως ανούσια που δεν προσφέρει τίποτα στον πιστό παρά μόνο χάσιμο χρόνου.¹⁸

Οι πηγές της θεολογίας, της πίστης και του δόγματος (ακίντα) δεν μπορούν να απορρέουν από ανθρώπινες εμπειρίες, φιλοσοφίες και ανθρώπινες γνώμες μέσω λογικής επιχειρηματολογίας. Οι πηγές είναι οι αποκάλυψη του Υψίστου και η μεθοδολογία που αποκαλύπτεται στον Προφήτη Του.

Η θεολογία στο Ισλάμ είναι ανώτερη από την φιλοσοφία. Διότι η πρώτη είναι συγκεκριμένη από μια και μόνο αλάνθαστη πηγή, τον Δημιουργό, ενώ η δεύτερη είναι καθαρό προϊόν της ανθρώπινης σκέψης, συνεπώς μπορεί να πέσει σε σφάλματα. Για να βρούμε την ολοκληρωτική αλήθεια για τους εαυτούς μας οφείλουμε να στραφούμε στην αποκάλυψη και όχι στην ανθρώπινη σκέψη που είναι επιρρεπής στο λάθος και στην παρερμηνεία. Όταν ο άνθρωπος δεν είναι σε θέση να αναλύσει τον ίδιο του τον φυσικό εαυτό (εγκέφαλο/σκέψη) πως μπορεί να απαντήσει ανώτερες υπαρξιακές ερωτήσεις; Όπως είπε και ο Ιμάμης ας Σαμ'άανη:

«Οι οπαδοί της Σούννα (της προφητικής παράδοσης) λένε ότι τα θεμέλια της πίστης/θρησκείας βρίσκονται στην προσκόλληση και στο να ακολουθείς (ιττιμπαά') την αποκάλυψη όταν την ίδια ώρα ο νους (λογικοποίηση) είναι υποταγμένος. Εάν τα θεμέλια της πίστης/θρησκείας αφηνόντουσαν στον νου να τα λογικοποιήσει τότε η δημιουργία δεν θα είχε ανάγκη την αποκάλυψη του Υψίστου η τους Προφήτες. Οι διατάξεις δεν θα είχαν κανένα απολύτως νόημα και ο καθένας θα έλεγε ότι ήθελε όπως και θα έκρινε ανάλογα με την επιθυμία του»¹⁹

Καράμιτα

Οι Καράμιτα γεννήθηκαν από την αίρεση των Σιτών και χρονολογικά εντοπίζονται μαζί με τους Ασάηρα. Επηρεάστηκαν έντονα από την λογικοκρατία των Ασάηρα όταν εξέφρασαν την άποψη ότι το Κοράνι πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με τα εσωτερικά του νοήματα και όχι

¹⁸ Ιττικάντ αλ Αήμματιλ Άρμπα'α, Δρ. Μουχάμαντ αλ Χουμας, σελ. 22, 35, 61, 71

¹⁹ Αλ Χούτζα, -85/α-

σύμφωνα με τα εμφανή. Πρόκειται για μια θέση η οποία όχι απλά είναι αιρετική, αλλά διάφοροι δογματολόγοι την τοποθετούν εκτός Ισλαμικού φάσματος. Ιδρυτής είναι ο Χαμντάν αλ Καρμάτ

Μούρτζια

Οι Τζαχμία επηρέασαν μια γκρούπα με το όνομα Μούρτζια οι οποίοι υποστηρίζουν ότι η πίστη ορίζεται ως η αναγνώριση της αλήθειας και όχι απαραίτητα η δήλωση και η πράξη (δηλαδή δεν χρειάζεται να το δηλώσεις η να πράξεις ανάλογα). Αυτό, όπως είδαμε και στην πρώτη ενότητα στο δόγμα, εναντιώνεται στον ορισμό της Ισλαμικής Ορθοδοξίας περί πίστεως η οποία ορίζει την πίστη ως κάτι που πιστεύεται, λέγεται και πράττεται. Οι δογματολόγοι πολλές φορές αναφέρουν τους Μούρτζια ως το αντίθετο των Χαριτζιτών από άποψη δόγματος και συγκεκριμένα στο κομμάτι του ορισμού της πίστεως.

Σούφι

Το όνομα Σουφισμός (Τασάουφ) ιστορικά δεν εντοπίζεται ως μια συγκεκριμένη έννοια αλλά έχει διάφορες και πολλές φορές αντικρουόμενες σημασίες. Όμως σχεδόν όλες οι αναφορές συμφωνούν στο κομμάτι ότι το Τασάουφ καταπιάνεται με τον ασκητισμό και την καλλιέργεια της πνευματικότητας του πιστού, τουλάχιστον αυτή ήταν η αρχική σημασία και έννοια. Ο Σουφισμός εμφανίζεται στον δεύτερο αιώνα μετά την χίτζρα του Προφήτη με μια μορφή υπερβολικού ασκητισμού και άρνησης κάθε εγκόσμιας ενασχόλησης (εργασία, οικογένεια, κοινωνικός ακτιβισμός κτλ), όμως δυο αιώνες αργότερα από την εμφάνιση του οι Σουφιστές έχουν εκλάβει κάθε μορφή αίρεσης από τους Τζαχμία, Ασήρα, Μουατάζιλα, Σίιτες και Μούρτζια. Ανέπτυξαν επίσης την λατρεία προς τους «αγίους» και των τάφων τους και κατέληξαν να τους επικαλούνται. Επίσης υιοθέτησαν αρκετά χαρακτηριστικά από τους Χριστιανούς όπως τον μοναχισμό, την αγιολατρεία και την θεοποίηση των κληρικών τους.

Η Ισλαμική Ορθοδοξία στην αρχή δεν τους αποκαλούσε αιρετικούς και πλανεμένους μιας και είχαν επικεντρωθεί στο κομμάτι της λατρείας και της απομόνωσης για τον σκοπό. Αν και υπήρχαν υπερβολές, δεν συμπεριλαμβανόντουσαν στους αιρετικούς. Μετέπειτα όμως, και αφού υιοθέτησαν αιρετικές θεολογίες που ήταν αντίθετες με αυτές της Ισλαμικής Ορθοδοξίας, καταδικάστηκαν και αναιρέθηκαν.²⁰

²⁰ Δρ. Σάλεχ ας Σάλεχ, οι απαρχές του Σουφισμού, σελ.12

Θεολογικές - Μεθοδολογικές αιρέσεις

Αφού σκιαγραφήσαμε τις βασικές αιρέσεις και τα παρακλάδια τους, πάμε να δούμε τώρα τις βασικές τους θεολογικές και μεθοδολογικές αποκλίσεις. Καταρχήν, με τον όρο μεθοδολογία (Μάνχατζ) εννοούμε την νοοτροπία και τις αρχές συμπεριφοράς μιας ομάδας ενώ με την θεολογία (η πιο σωστά δόγμα-Ακίντα) της ομάδας εννοούμε τις πεποιθήσεις. Μάνχατ και Άκιντα ταυτίζονται σε ένα άτομο η ομάδα μιας και δεν μπορεί κάποιος να έχει ένα μάνχατζ που αντικρούεται από την ακίντα (και το αντίθετο).

- Χαριζήτες:

- ❖ Θεολογική απόκλιση: Ότι με την αμαρτία τίθεται εκτός πίστης. Γίνεσαι άπιστος και αποστάτης επειδή διαπράχτηκε μεγάλο αμάρτημα.
- ❖ Μεθοδολογική απόκλιση: Εναντίωση στους κυβερνήτες με βίαιες επαναστάσεις. Βίαιες ενέργειες για το «καλό» της κοινωνίας. Ρητορική βίας (ένοπλο τζιχαντ) προς αυτόν που διαφωνεί.

- Σίτες

- ❖ Θεολογική απόκλιση: Θεοποίηση του Άλι Ίμπν Άμπου Τάλιμπ. Απόδοση στους κληρικούς θείκες δυνάμεις και ικανότητες (δες Αγιατολάδες). Επίσης παρατηρείται το στοιχείο της ταφολατρίας και αγιολατρίας.
- ❖ Μεθοδολογική απόκλιση: Εναντίωση στους Σαχάμπα (μαθητές του Προφήτη) λέγοντας ότι είναι άπιστοι και προδότες.

- Κανταρία

- Θεολογική απόκλιση: Άρνηση της ύπαρξης του Κάνταρ (θείο διάταγμα πεπρωμένο) η εξτρεμιστική πεποίθηση για αυτό (ο πιστός δεν έχει ελευθερία βούλησης).
- Μεθοδολογική απόκλιση: Μη τήρηση της Προφητικής παράδοσης

- Τζαχμία
- Θεολογική απόκλιση: Άρνηση των χαρακτηριστικών ιδιοτήτων του Θεού λόγω λογικοκρατίας.
- Μεθοδολογική απόκλιση: Υιοθέτηση του φιλοσοφικού στοχασμού και της λογικής σε θέματα θεολογίας και δόγματος

Μη βίαιες αιρέσεις

Η αίρεση έχει τρία επίπεδα:

- 1) Αίρεση σε θέματα πίστεως
- 2) Αίρεση σε θέματα δηλώσεων
- 3) Αίρεση σε θέματα πράξεων

Με τον όρο «μη βίαιη αίρεση» εννοούμε την αίρεση αυτή που περιορίζεται μόνο στην θεολογική απόκλιση (αίρεση σε θέματα πίστεως) και δεν εισέρχεται σε πράξεις βίας, οι οποίες απορρέουν από αιρέσεις σε θέματα πράξεων και αιρετικές μεθοδολογίες. Συνεπώς, όλες οι αιρέσεις που μένουν μόνο στο κομμάτι της θεολογικής απόκλισης θεωρούνται μη βίαιες η σπάνια εκδηλώνουν μορφή βίας.

Παραδοσιακά οι αιρέσεις των: Τζαχμία, Ασήρα, Μουατάζιλα, Σούφι, Μούρτζια, Κανταρία και Σούφι, σπάνια έως καθόλου εκδηλώνουν μορφές βίας μιας και στέκονται μόνο στην θεολογική/δογματική απόκλιση ενώ η μεθοδολογική αίρεση δεν παρουσιάζει βίαιη έκφραση. Εδώ όμως καλό είναι να σημειωθεί ότι οι αιρέσεις των Ασήρα και Μουατάζιλα, όταν πρωτοεμφανίστηκαν στην ιστορία, είχαν εκδηλώσει μορφές βίας και φονικής έκφρασης προς τους Ορθόδοξους Μουσουλμάνους οι οποίοι απέρριπταν την λογικοκρατία σε θέματα δόγματος και θεολογίας. Παρολαυτα όμως στις ημέρες μας δεν εντοπίζονται τέτοιες συμπεριφορές. Επίσης οι Καράμιτα (γέννημα των Σιτών), κατά την εμφάνιση τους, είχαν δολοφονήσει αρκετούς Μουσουλμάνους και η νοοτροπία των πράξεων τους ήταν όμοια με τα σύγχρονα τρομοκρατικά κινήματα. Σήμερα οι Καράμιτα δεν εντοπίζονται ως οργανωμένη ομάδα.

Βίαιες αιρέσεις

Η παραδοσιακή και κλασσική βίαιη αίρεση είναι οι Χαριτζήτες και ο Χαριτζητισμός. Και αυτό γιατί η συγκεκριμένη αίρεση δεν μένει μόνο στην θεολογική/δογματική απόκλιση αλλά εισέρχεται και σε θέματα πράξεων

που έχουν βίαιη έκφραση καθώς επίσης μεθοδολογικά επικρατεί η αναρχία. Ο Χαριτζητισμός πολλές φορές, άστοχα, παρουσιάζεται με τον μανδύα του Σαλαφισμού (θα τον αναλύσουμε αργότερα), όμως ο Σαλαφισμός δεν σχετίζεται στο ελάχιστο με τις πρακτικές των Χαριτζητών. Οι Χαριτζήτες επιδιώκουν βίαιες επαναστάσεις και την ανατροπή του νόμιμου κυβερνήτη. Όποιος διαφωνεί μαζί τους είναι άπιστος και πρέπει να θανατώνεται. Σύγχρονες Χαριτζητικές ομάδες σήμερα είναι η ΙΣΙΣ, η Αλ Κάιντα, η Μποκο Χάραμ και άλλες παρόμοιες. Επίσης, ο Χαριτζητισμός εκφράζεται και μέσα από τις πολιτικοποιημένες αιρετικές γκρούπες (αδελφοί Μουσουλμάνοι κτλ) τις οποίες θα αναλύσουμε στην συνέχεια.

Στις βίαιες αιρέσεις συμπεριλαμβάνεται και ο Σιιτισμός. Οι Σίιτες ενίοτε εκδηλώνουν (μεθοδολογικά) μορφές βίας λόγω της έχθρας κατά των μαθητών του Προφήτη του Ισλάμ (κατά συνέπεια εναντίον των Σουννιτών) και λόγω της αρχικής πολιτικοποιημένης φύσης που είχε η συγκεκριμένη αίρεση. Σύγχρονες βίαιες Σιιτικές ομάδες είναι η Χεζμπολλά η οποία είναι το ίδιο νόμισμα με την ΙΣΙΣ και την αλ Κάιντα, μόνο με διαφορετική θεολογική και κυρίως διαφορετική μεθοδολογική όψη.

Πολιτικοποιημένες αιρέσεις

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα δημιουργούνται διάφορες πολιτικές ομάδες με πολιτικοποιημένες και κομματικοποιημένες ιδεολογίες. Ο σκοπός αυτών των Μουσουλμάνων ήταν να δημιουργήσουν πολιτικά κινήματα τα οποία θα εναντιωνόντουσαν ιδεολογικά στις αποικιοκρατίες ή στις νέο αποικιοκρατικές συμπεριφορές της Δύσης απέναντι στους Μουσουλμάνους και στις Ισλαμικές χώρες.

Τα κινήματα αυτά είχαν και έχουν στόχο να «αφυπνίσουν» τους Μουσουλμάνους μέσω του πολιτικού ακτιβισμού και να λειτουργήσουν ως «μεταρρυθμιστές» για το καλό της Ούμμα (το σύνολο των Μουσουλμάνων).

Κύριο χαρακτηριστικό των πολιτικών κινήματων αυτών ήταν η επικράτηση της μαρξιστικής, λενινιστικής και κουμμουνιστικής σκέψης ως μεθοδολογία. Όχι το Κοράνι και η Προφητική παράδοση (Σούννα). Ως προς τις θεολογικές τους πεποιθήσεις ενστερνίζονται την σχολή των Ασήρα και Μουατάζιλα (λογικοκρατίες).

Ο αρχικός τους σκοπός, κατά την ίδρυση τους, ήταν να απαλλαγούν από τις αποικιοκρατικές δυνάμεις και ιδεολογίες, και να εγκαθιδρύνουν το Ισλαμικό Χαλιφάτο και τις ένδοξες ημέρες του Ισλάμ μέσω μαρξιστικών μεθοδολογιών.

Τα μέλη τους δεν καθορίζονται από τις δογματικές πεποιθήσεις τους αλλά καθαρά από την τήρηση του καταστατικού του κινήματος. Γιαυτό τον λόγο βλέπουμε πολλά από τα κινήματα αυτά να περιέχουν σίτες και σουννίτες και διάφορα μέλη τους να έχουν διαφορετικά δόγματα μεταξύ τους.

Τα πολιτικά κινήματα που ξεχώρισαν τον 20^ο αιώνα ήταν τα εξής:

- ❖ Αδελφοί Μουσουλμάνοι – Ιδρυτής: Χάσαν αλ Μπάννα (μεγάλη και ηγετική φιγούρα της αδελφότητας ήταν και ο Σάγιντ Κούτμπ)
- ❖ Τζαμαάτ Ισλάμι – Ιδρυτής: Αμπουλ Άλα Μαουντούντι
- ❖ Χιζμπ ατ Ταχρίρ – Τακί'ου Ελντίν αν Ναμπαχάνι

Από αυτά τα κινήματα και από τότε γεννιέται η σύγχρονη (λεγομένη) Ισλαμιστική τρομοκρατία μιας και αυτές οι οργανώσεις (κυρίως η Μουσουλμανική αδελφότητα) λειτούργησαν ως ιδεολογική μήτρα για τους σημερινούς τρομοκράτες, τους μοντέρνους Χαριτζήτες.

- Αδελφοί Μουσουλμάνοι

Οι αδελφοί «Μουσουλμάνοι» (*Ιχουάν αλ Μουσλιμίν*) είναι μια οργάνωση που δημιουργήθηκε στην Αίγυπτο το 1928 με ιδρυτή τον Χάσαν Αλ Μπάννα ο οποίος άνηκε στην αίρεση του Σουφισμού και του Ασαριτισμού (Ασάηρα). Ένας από τους σημαντικούς ιδεολογικούς πατέρες αυτής της οργάνωσης, μαζί με τον Χάσαν αλ Μπάννα, είναι ο Σάγιντ Κούτμπ που η ιδεολογία του, πέρα που έθεσε τα θεμέλια για την μεθοδολογία της οργάνωσης, αποτελεί και την μήτρα που γέννησε την σημερινή τρομοκρατία.

Ο Χάσαν αλ Μπάννα, ήταν αυτός που έφερε την υποτιθέμενη «χρυσή αρχή» της οργάνωσης. Αυτή ήταν να ενωθούν όλες οι αιρέσεις μαζί με το αυθεντικό Σουννικό Ισλάμ καθώς επίσης και με μη Μουσουλμάνους (Χριστιανοί, Ιουδαίοι κτλ) για να συγκεντρωθούν όσο το δυνατόν περισσότεροι οπαδοί που θα βοηθούσαν στην επίτευξη των στόχων της οργάνωσης, και βεβαίως των φιλοδοξιών των ηγετών της. Με αυτό

ακριβώς το σκεπτικό οι αδελφοί «Μουσουλμάνοι» έκαναν συμμαχίες με το σιιτικό καθεστώς του Ιράν²¹

Ο Σαήντ Κούτμπ αποκαλούσε τις Μουσουλμανικές κοινωνίες και τους κυβερνήτες Μουσουλμάνους ως «άπιστους» και «αποστάτες» (τακφίρ). Εξέφραζε συχνά την αναγκαιότητα της επανάστασης και τις εξέγερσης εναντίον αυτών των ηγετών και απαιτούσε την αντικατάστασή τους

Η σημερινή τρομοκρατία από δήθεν Μουσουλμάνους, πέρα που έχει σκοτώσει πολλούς αθώους ανθρώπους, Μουσουλμάνους και μη, και που έχει αμαυρώσει εξαιρετικά την εικόνα του Ισλάμ, έχει τις ρίζες της στην αδελφότητα και συγκεκριμένα στον Σαήντ Κούτμπ.

Ο Κούτμπ σε μια περίοδο 15 ετών, μεταξύ του 1925 και του 1940, επηρεάστηκε από δυτικές αθεϊστικές φιλοσοφίες και συγκεκριμένα από αυτές του Μάρξ²². Στις αρχές του 1950 έγινε μέλος της αδελφότητας και αρχισυντάκτης του περιοδικού της οργάνωσης με την ονομασία «*αλ Ιχουάν αλ Μουσλιμίν*». Ο Κούτμπ θεωρείται, μαζί με τους υπόλοιπους πλανημένους όπως τους Χομεϊνί, *αλ Μαουντούντι*, *Χάσαν αλ Μπάννα*, από τους κορυφαίους Μουσουλμάνους στοχαστές, όχι τόσο για τις ιδέες του αλλά κυρίως για τον δήθεν ηρωικό τρόπο που πέθανε. Εκτελέστηκε διά απαγχονισμού με την κατηγορία της υποκίνησης βίαιης επανάστασης στην Αίγυπτο (29 Αυγούστου το 1966).

Ο γνωστός σε όλους Άημαν αλ Ζαουάχιρι, που έγινε μέλος της «Ισλαμικής Τζιχάντ» και μετέπειτα ο μέντορας του Ίμπν Λάντεν (Μπίν Λάντεν), είναι ο «πιο κάλος μαθητής» του Μουχάμαντ Κούτμπ, αδελφού του Σαήντ Κουτμπ, ο οποίος είχε αναλάβει να προωθήσει τα έργα του αδελφού του²³

Ο Ζαουάχιρι συνεχώς άκουγε από τον θείο του, τον Μαχφούζ Αζζάμ (στενός φίλος του Κούτμπ, από τους λίγους που είδαν τον Κούτμπ πριν την εκτέλεση του) για την «ηρωική στάση» του Κούτμπ στη φυλακή και στο μαρτύριο.²⁴

- Η επινόηση των βομβιστικών επιθέσεων:

²¹ Ομαρ αλ-Τιμισάνι, Το εμπνευσμένο δώρο: *Χάσαν αλ Μπάννα*, σελ 78

²² Σαλάχ αλ Χάλιντι, «από την γέννα στο μαρτύριο», βιογραφία του Σαήντ Κούτμπ, σελ 213-245.

²³ Kepel, *War for Muslim Minds*, 2004, σελ 174-175

²⁴ Lawrence Wright, *Looming Tower*, 2006, σελ. 36

Ο Άλι Ασμάουι, ήταν ένα από τα ηγετικά στελέχη των «Αδελφών Μουσουλμάνων» και στενός φίλος του ιδεολογικού πατέρα της αδελφότητας, του Σάηντ Κούτμπ. Ο Άλι γράφει στα απομνημονεύματα του (σελ.63) για το πώς επινοήθηκαν οι ζώνες εκρηκτικών, οι «ανθρώπινες» βόμβες, οι καμικάζι, και όλα αυτά που γνωρίζουμε σήμερα ως τρομοκρατικές ενέργειες. Μας λέει τα εξής:

“Οι ζώνες εκρηκτικών επινοήθηκαν από τους «Αδελφούς Μουσουλμάνους» το 1954 για να δολοφονήσουν τον Γκαμάλ Άμπντ Ελ Νάσερ. Ο αδελφός Νουσάιρ ήταν ο πρώτος εθελοντής για να χρησιμοποιήσει την ζώνη αυτή. Η μέθοδος αυτή εξελίχθηκε για να ονομαστεί μετά ως «ανθρώπινη βόμβα», «βομβιστές αυτοκτονίας» και «εκρηκτικά σώματα». Η αδελφότητα είναι υπεύθυνη για αυτές τις ενέργειες και για οποιανδήποτε που χρησιμοποιεί παρόμοιες μεθόδους για να σκοτώσει ανθρώπους. Μια άλλη μέθοδος είναι τα αυτοσχέδια αυτοκίνητα, γεμάτα από εκρηκτικό μηχανισμό και εκρηκτική υλη, που μέχρι σήμερα χρησιμοποιούνται για να τρομοκρατούν κόσμο, σκοτώνοντας άνδρες γυναίκες και παιδιά. Αυτές οι ενέργειες ονομάζονται «αγώνας κατά των κατακτητών» και «αναταράζοντας το έδαφος της εξουσίας». Όλα αυτά επινοήθηκαν από τις υπηρεσίες και τα τμήματα της Αδελφότητας (μονάδα Ουιχνταάντ) υπό την εποπτεία του Σαλάχ Σάντη.”

Κάθε φορά λοιπόν που ακούμε για επιθέσεις αυτοκτονίας, επιθέσεις καμικάζι, βομβιστές αυτοκτονίας και άλλα παρόμοια, καλό είναι να γνωρίζουμε την προέλευση τους. Το Ισλάμ δεν έχει καμία σχέση με αυτές τις μεθοδολογίες.

Δυστυχώς, σήμερα, η συγκεκριμένη αδελφότητα (Αδελφοί Μουσουλμάνοι) θεωρείται ένα «αθώο» πολιτικό κόμμα. Έχει εξαιρετικές σχέσεις με την Δύση, απολαμβάνει άσυλο, δρα και αναπτύσσεται με χρηματοδότηση από ΗΠΑ και Ευρώπη και λειτουργεί ως μέσο αποσταθεροποίησης στην Μέση Ανατολή. Τρομοκρατικές οργανώσεις όπως η Αλ Κάηντα, ΙΣΙΣ, Μπόκο Χαράμ, Νούσρα, και άλλες πολλές, έχουν κοινές ιδεολογικές ρίζες με τους Αδελφούς Μουσουλμάνους.

Η κατανόηση της Μουσουλμανικής αδελφότητας και κυρίως ο τρόπος που εξελίσσεται και αφομοιώνεται σε τοπικές κοινωνίες είναι κομβικός έτσι ώστε να κατανοήσουμε και το πώς λειτουργούν ιδεολογικά και οι υπόλοιπες λεγόμενες «Ισλαμιστικές» οργανώσεις και ομάδες.

- Χιζμπ ατ Ταχρίρ

Με κύριο στόχο το Ισλαμικό Χαλιφάτο η Χιζμπ ατ Ταχρίρ είναι μια πολιτική οργάνωση που στηρίζεται σε δυο κύριες αρχές: 1) Ισλαμική οικουμενική ηγεσία και 2) Σαρία. Ιδρυτής ο Παλαιστίνιος Τακι ου Ελντίν αν Ναμπαχάνι. Οπαδός της θεολογικής σχολής σκέψης των Ασάηρα και των Μουατάζιλα.

Ο Ναμπάχανι βλέποντας την κατάρρευση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας θεώρησε ότι ήταν η αιτία για την οπισθοδρόμηση των Μουσουλμάνων. Με αυτό το σκεπτικό θεμελίωσε μια βασική αρχή, ένα δόγμα (όπως οι περισσότερες πολιτικές Ισλαμιστικές γκρουπες) ότι πρέπει να υπερισχύσει και να αναδειχτεί ένα Ισλαμικό Χαλιφάτο το οποίο θα διοικεί παγκόσμια τους Μουσουλμάνους και να αντικαταστήσει τις αποικιοκρατικές ιδεολογίες και νοοτροπίες που υπέπεσαν οι περισσότερες Μουσουλμανικές χώρες.

Η Χιζμπ ατ Ταχρίρ μπορεί να μην εξαπλώθηκε όπως η Μουσουλμανική αδελφότητα παρολαυτα όμως τα βιβλία του Ναμπαχάνι διαδόθηκαν και κατέχουν σημαντική θέση στις καρδιές των λεγόμενων «Ισλαμιστών».

Η συγκεκριμένη οργάνωση χαρακτηρίζεται επίσης για την άρνηση της ύπαρξης του εξτρεμισμού. Λενε:

«Δεν πρέπει να αφήσουμε αυτές τις ταμπέλες περί μετριοπάθειας και εξτρεμισμού να μας διαιρέσουν. Να μην έρθουμε σε σύγκρουση μεταξύ μας εξαιτίας αυτών των λέξεων. Δεν υπάρχει τέτοιος διαχωρισμός στο Ισλάμ»²⁵

Όμως οι δηλώσεις του Προφήτη είναι υπέρ αρκετές για να αναιρεθούν οι θέσεις τους: Ο Προφήτης είπε: «Κατεστραμμένοι είναι εξτρεμιστές» - «Να προσέχετε την υπερβολή/εξτρεμισμό, διότι αυτό ήταν που οδήγησε τα προηγούμενα έθνη στην καταστροφή».

Οι Ισλαμικές πηγές έχουν τοποθετηθεί με πολύ συγκεκριμένο τρόπο για το τι είναι η μετριοπάθεια και ο εξτρεμισμός. Οι πολέμιοι του Ισλάμ, και δυστυχώς ορισμένοι Μουσουλμάνοι, αγνοούν τους (Ισλαμικούς) ορισμούς αυτούς. Πέρα από την άγνοια τους, ορίζουν την μετριοπάθεια και τον εξτρεμισμό με βάση την προσωπική τους οπτική γωνία και όχι τι λέει το ίδιο το Ισλάμ. Εδώ αρχίζει και η διαστρέβλωση. Για τους πολέμιους ίσως είναι λογικό αλλά για αυτούς που αυτοαποκαλούνται Μουσουλμάνοι είναι απαράδεκτο.

- Τζαμαάτ Ισλάμι

²⁵ Moderate or Extremist, Plans to divide the Muslim Community, 1924

Άλλη μια δυναμική πολιτική γκρούπα που ιδρύεται την δεκαετία του 40, στην Ινδία αυτήν την φορά, είναι η Τζαμαάτ Ισλάμι του Άμπουλ Άλα αλ Μαουντούντι. Όπως και ο Αλ Μπάνα, ο Ναμπάχανι και ο Κούτμπ, έτσι και ο Μαουντούντι οραματιζόταν ένα Ισλαμικό κράτος για την Ινδία και επικεντρωνόταν στον πολιτικό ακτιβισμό για να το επιτύχει.

Ο Μαουντούντι ήταν γνωστός για την επίθεση και την κριτική που έκανε στις ηγεσίες των Μουσουλμάνων καθώς επίσης καλούσε συχνά σε επαναστάσεις για να «κατακτηθεί ο θρόνος των τυράννων» όπως χαρακτηριστικά έλεγε.

Ο Μαουντούντι συνεχώς τόνιζε ότι η εγκαθίδρυση ενός Ισλαμικού Χαλιφάτου είναι η λύση όλων των προβλημάτων για τους Μουσουλμάνους. Η κάθε προσπάθεια προς αυτόν τον σκοπό δεν πρέπει να περιορίζεται μόνο στην Ινδία αλλά να επικρατήσει σε όλο τον κόσμο.²⁶

- Η περίπτωση των Γκιουλενιστών

Ο Μουχάμαντ Φετχουλά Γκιουλέν (27 Απριλίου 1941) και το κίνημα με την ονομασία «Χιζμέτ» είναι ένα άλλο παράδειγμα του λεγόμενου Ισλαμιστικού χαρακτήρα. Επηρεασμένος από τους προκατόχους του (Μαουντούντι, Κούτμπ, Ναμπάχανι, αλ Μπάνα) και ιδιαίτερα από τον φιλόσοφο Σάηντ Νούρσι, ο Γκιουλέν παρουσιάζει μια σύγχρονη Ισλαμιστική τάση η οποία καλεί στην συνύπαρξη των θρησκειών, και στην αναθεώρηση του Ισλάμ σύμφωνα τα σουφικά διδάγματα. Ο Γκιουλέν βρίσκεται επίσημα στην λίστα τρομοκρατικών οργανώσεων στην Τουρκία και πολλές φορές έχει κατηγορηθεί για τον μυστικιστικό τρόπο που δρα το κίνημα του στα βαλκάνια (Βόσνια – Αλβανία). Παρόλο που ο Γκιουλέν και το κίνημα αποστασιοποιείται από τα πολιτικά κόμματα της Τουρκίας το ίδιο ενστερνίζεται την πολιτική προπαγάνδα για την διάδοση του και όχι την ιεραποστολική θεολογική δραστηριότητα.

Σύνοψη – επίλογος

Σε αυτήν την σύντομη έκθεση είδαμε τα εξής: 1) Τις διάφορες μορφές της αίρεσης. 2) Την διάκριση μεταξύ θεολογικής και μεθοδολογικής αίρεσης

²⁶ Adams, Charles J (1983). "Mawdudi and the Islamic State"

καθώς επίσης την κομβική μεθοδολογική απόκλιση σε μια αίρεση όταν εισέρχεται σε αυτήν ο πολιτικός ακτιβισμός (πολιτικοποιημένες αιρέσεις). Είδαμε επίσης την ιστορία ορισμένων κορυφαίων προσωπικοτήτων που διαμόρφωσαν την σύγχρονη λεγόμενη «Ισλαμιστική» τάση, οι οποίοι λειτουργούν (αυτοί και τα έργα τους) ως μήτρα της σημερινής τρομοκρατίας.

